

Soltész Márton

Tusa az örökléért

Búcsú Turcsány Pétertől¹

Tisztelt Gyászoló Gyülekezet, Kedves Barátaim!

Turcsány Péter *Tusa az életért* című könyvéről sem a könyvheti megjelenés idején, sem később nem írhattam kritikát – egyszerűen: *nem volt jogom hozzá*. Egyrészt érintett voltam a könyv elkészültében – mint szerkesztő és fülszövegíró –, másrészt akkor sem tudtam, s ma sem tudok tárgyilagosan tekinteni utolsó pályaszakaszának e kínoktól megérlelt igazgyöngyére. Halálával pedig, azt hiszem, végleg le is zárult az az időszak, amikor bárki az „élő költő” „friss kötetéről” még recenziót vagy méltatást írhatott. Hiszen mindenki tudja: Péter nincs többé, s ez a tény valamennyiünket számvetésre készítet. Utolsó kötetét sem lehet az életmű egészéből kiragadva szemlélünk: a *Tusa az életért* immáron visszavonhatatlanul egy gazdag és sikeres életpálya bevezetéseként, betetőzésekként áll előttünk.

De miután – egyelőre legalábbis – nem irodalomtörténeti mérleget készítünk, csupán három verset idéznék föl a szóban forgó könyvből. „A halált csak a szeretet tudja legyőzni. A szeretet, ami megelőlegezi a halál legyőzését, / s amely a halál *bekövetkezése után* is föltámasztó erejű. / Ó, Jézus, Ó, Krisztus – *megszabadítottál minket a haláltól!*” – olvasom *A művészet (és az élet) forrásánál* című költeményben. És szeretném máris hangsúlyozni: ez a szeretet ma is megvan, létezik, itt sugároz közöttünk. Bizonyítéka ennek a mostoha idő ellenére is szép számban jelenlévő búcsúzó közösség, s ama tucatnyi aggódó, kondoleáló, biztató-bátorító levél, melyet folyóiratunk, a PoLiSz olvasói, szerzői és szerkesztői küldtek Nekem, nekünk. Tudom továbbá, hogy ez a szeretet rántotta ki Pétert 2014 tavaszán a lelki betegségből, s ez segítette át a 2015-ös év komoly operációin is. Majd végül ugyanez a közösségi érzés gyűjtötte össze a szerkesztőség tagjait idén nyáron, azon a feledhetetlen kánikulai estén az óbudai Sipos Étterem teraszán egy utolsó nagy, közös beszélgetésre, vacsorára, fölolvasásra, boros, cigányzenés együttlétre. Köszönet érte Neked, Péter, és Nektek is Kedves Barátaim!

A második költemény, melyet fölidéznék, a *Temetés* címet viseli. De nem csak a címe miatt esett reá választásom. Amikor ugyanis Szutor Ági megkérdezte, milyen mottót tegyünk a gyászjelentőre, én rögtön rávágtam: *csakis ezt szabad!* Merthogy ebben a rövid kis költeményben aforisztikus tömörséggel összegezte elhunyt bará-

¹ Elhangzott Turcsány Péter ravatalánál a pomázi temetőben, 2015. október 16-án.

tunk a halállal – saját és valamennyiünk halálával – kapcsolatos hitvallását. „A virágokat az emberek / a kegyelet jeléül szedik le / – s a kegyelem jeleként / pusztulnak el. // A szárba szökken virágokat / pedig e föld adta és a föld veszi vissza, / ahogy az emberektől született embereket / Isten adta és Isten veszi vissza. // Ámen.” Kegyelet és kegyelem, a megtérés és a hazatérés gondolatköreiből látta tehát Ember s Anyatermészet örökös szövetségét a Költő. Talán ezért is vágyott oly nagyon utazni, távoli tájak levegőjét keblére szívni, s ezért szeretett bele a kilencvenes évek végén Wass Albert költészetébe, melynek ugyanez az istenes természet-harmónia adja életető bázisát. És végül, de nem utolsósorban: ezért köthette össze önkéntelenül élete párja, Ági egyik nekem címzett minapi levelében közös életük utolsó periódusát a nagy utazásokkal és fürdőzésekkel: „Egy mennyei nyár után vagyunk – írta –, amikor úgy éreztük magunkat, mintha földi paradicsomban járnánk. Úsztunk a Dunában, Tiszában, hazai gyógyvizekben, a krétai partokon, Montanában egy kanyonban, Ohio-ban a Reménység-tavában, Floridában az óceánban, s végül a Balatonban”.

Belekapaszkodván e léleknyugtató végszóba, hadd térek rá azonmód az utolsó versre, melynek címe – hűen az élet-víz imént exponált metaforájához –: *Végpont: az Óceán!* Ez a költemény – jól emlékszem rá, hisz telefonon olvasta be Péter, miután elkészült vele – egy nagy betegség utolsó, fölépülési periódusának zárlataként született. A feltámadt *homo moralis* önmegszólítása tehát e három szabályos, négy-soros szakasz. Így talán nem érzik jogtalanoknak, ha most, hogy eljött Barátunk számára is a perc, mikor útnak indul a föltámadás, az öröklét felé, én saját költői sorait küldöm Néki útravalóul:

„Menj csak a zöld alagútban,
mely a tengerig visz,
hullámok habzó legyezője,
ahol kinyílik.

Hol megrendült egyszer a föld,
megalit sziklák repedéséig,
hol a tengeri szirtet a kagylók
mozdulatlan hangyarajokként lepik el.

Menj csak a távolok kék, réz és arany
felhői alá terített fényhidakon,
hol életed egyé lesz minden
elmúltakkal és jövővel!”

Drága Péter! Isten Veled!